

УДК 338.48:640.43

Горпинич А.О., аспірант спеціальності 051 Економіка
Науковий керівник: Вініченко І.І., д-р. екон. наук, професор кафедри економічної теорії та економіки сільського господарства
(Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна)

ДРУГИЙ РІК ВІЙНИ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ВІТЧИЗНЯНОГО РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Відкрита воєнна агресія росії, яка триває третій рік, впливає на усі сфери життя українців, і ресторанний ринок не став виключенням. Адже тепер бізнесу для того, щоб не тільки вижити в жорстких умовах, а і вибудувати в подальшому траєкторію свого руху потрібно набагато більше адаптивності, гнучкості та інноваційних технологічних, організаційних, фінансово-економічних рішень. Слід відзначити, що ресторанне господарство як сектор реальної економіки, надав приклад успішності реалізації заходів антикризового управління. Якщо після вторгнення ворога на територію України в лютому 2022 р. майже всі ресторани та кафе тимчасово припинили свою роботу, то за 3 місяці з початку повномасштабної війни відкрилося 70% закладів.

Водночас за весь час великої війни ресторанний ринок скоротився з 36500 до 32000 закладів. При цьому у 2023 році різко збільшилась кількість реєстрацій ФОП та ТОВ з ресторанными кведами.

Згідно з даними дослідження:

– у 2019 році (пандемія) – 5430 реєстрацій; – у 2020 році (пандемія) – 6290 реєстрацій; – у 2021 році – 12699 реєстрацій; – у 2022 році (війна) – 8059 реєстрацій; – у 2023 році (війна) – 13721 реєстрація [1].

Найскладніше рестораторам у 2023 році було наймати та утримувати команди, тримати ціни на страви попри зростання цін, знаходити власну мотивацію для роботи та розбиратися з перевітками та іншими державними регуляторними діями. Окрім цього, підприємців турбувала суттєва зміна цільової аудиторії, комунальні платежі та корупція, низькі продажі та зміна поведінки споживачів ресторанных та кав'ярних послуг. У 2023 році український ресторанний ринок продовжив адаптуватися до нових воєнних реалій, розбирався із поверненням майже всіх податкових перевірок та намагався втримати ціни. З проблем на головне місце вийшли найм працівників, утримання персоналу, формування та зміцнення корпоративного духу команди ресторанного закладу.

Виручка закладів громадського харчування України у другому півріччі 2023 року зросла на 30% у порівнянні з аналогічним періодом 2022 року, відвідуваність – на 10%, а середній чек – на 18% [2].

Згідно з даними дослідження, середня виручка закладів ресторанного бізнесу зросла на 40% у порівнянні з 2022 роком. При цьому середній чек у ресторанах також зріс на 38% у порівнянні з минулим роком. Середня відвідуваність закладів вийшла на плато 2022 року до 2023 року [1].

Дослідження виручки, середнього чека та відвідуваності закладів ґрунтується на неперсоналізованих агрегованих даних продажів закладів громадського харчування України. Вибірка цього дослідження – 5000 закладів. Порівнювальні періоди: друге півріччя 2023 року до другого півріччя 2022 року.

Ресторани. У другій половині 2023 року найбільше зростання виручки у порівнянні із минулим роком показав сегмент ресторанів – на 37%. Середній чек закладів зріс на 23% з 508 до 625 грн, відвідуваність – на 11%.

Кав'ярні. Сегмент кав'ярень збільшив виручку на 31% у 2023 році. Відвідуваність зросла на 9%, середній чек – на 20% з 82 до 98 грн.

Кафе. Виручка сегмента кафе показала зростання на 26% у порівнянні із минулим роком. Середній чек зріс на 17% зі 187 до 219 грн. Відвідуваність зросла на 7%.

Бари. Виручка сегмента барів зросла на 28% до 2022 року, середній чек на 12% із 311 до 348 грн. Відвідуваність збільшилася на 15%.

Пекарні. Сегмент пекарень продемонстрував зростання виручки на 22% у порівнянні із 2022 роком. При цьому середній чек зріс на 17% з 63 до 73 грн. Відвідуваність зросла лише на 5%.

Фастфуд. Виручка фастфуду зросла на 27%, середній чек – на 21% зі 145 грн до 175 грн. Відвідуваність – на 5% [2].

44% опитаних рестораторів зазначають, що показники роботи закладів у 2023 році виправдали їх очікування. Водночас 40% мають протилежну думку. У 16% показники навіть перевищили очікування. 38% рестораторів вимушені були стикнутися зі зниженням рентабельності бізнесу у 2023 році. Майже така ж кількість зазначає, що рентабельність їх закладів не змінилася. Чверть опитаних каже про зростання рентабельності [2].

За даними експертів компанії Poster та аналітичного центру «Ресторани України» кризи в цілому, і зокрема війна, по різному впливають на стан і можливості подальшого розвитку ресторанного бізнесу. Так, якщо кількість учасників ринку ресторанних послуг скоротиться на 20-25%, то суттєво зменшиться конкуренція і це відчують як власники бізнесу, так і споживачі послуг. В результаті банкрутства звільняються площі в приміщеннях, що дає нові можливості для інших підприємців. В разі падіння вартості нерухомості, дешевше розпочинати бізнес. В умовах зростання витрат на ресторанні послуги, частка клієнтів звикає до нових цін, що впливає на структуру аудиторії – закріплення більш платоспроможних споживачів таких послуг. Зростання витрат на ресторанне господарство під час прояву криз примушує застосовувати заходи з оптимізації бізнесу [3].

За прогнозами аналітичного центру «Ресторани України» після війни на національному ресторанному ринку будуть формуватися нові тенденції розвитку, а саме:

- поширення української кухні в туристичних містах;
- формування ресторанних скупчень (синергія конкурентів, зручність та різноманітність);
- відкриття форматів біля дому, зокрема барів та розважальних центрів;
- відкриття змішаних форматів закладів харчування;
- організація дрібних форматів закладів харчування (кав'ярні, пекарні, кафе з площею до 150м², монопродуктові заклади, швидке харчування);
- організація простої кухні з локальних продуктів.

Крім того, в подальшому буде поширюватися доставка клієнту з ресторану їжі, діджиталізація бізнес-процесів. Повоєнній економіці української індустрії гостинності буде притаманно вихід ресторанних мереж за кордон та впровадження франчайзингових операцій [3].

Список використаних джерел:

1. Як змінився ресторанний ринок України у 2023 році? URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/2869/yak-zminivsy-restorannii-rinok-ukraini-u-2023-roci>

2. Ракша Л. Як змінилася виручка, середній чек та відвідуваність закладів. Підсумки 2023 року від Poster. URL: https://joinposter.com/ua/blog/management/pidsumky-2023-roku-vid-poster?ref=pidsumky_2023_roku_vid_poster&utm_source=reve&utm_medium=telegram&utm_campaign=pidsumky_2023_roku_vid_poster

3. Як буде розвиватися ресторанний бізнес у 2023 році. URL: <https://nuft.edu.ua/news/podiyi/yak-bude-rozvivatisya-restorannij-biznes-u-2023-roczy-diznal>